

Warszawa, 31-10-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.519.344.2014.MA

Pan

Tomasz Siemoniak

**Minister Spraw Wewnętrznych i
Administracji**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w moim zainteresowaniu pozostaje kwestia właściwej implementacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie ozn. sygn. akt K 17/14¹. W sprawie tej, wszczętej z wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich VII kadencji², Trybunał uznał, że przepisy ustaw regulujących działania służb mundurowych dotyczące kontroli osobistej (przeszukania) są niezgodne z Konstytucją³ w zakresie, w jakim nie określają granic tej kontroli (art. 41 ust. 1 i art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji) oraz nie przewidują możliwości zaskarżenia jej przebiegu do sądu (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji). Nowelizacja z 2018 r., będąca skutkiem powyższego

¹ Lex nr 2407339.

² Postępowanie zostało zainicjowane wnioskiem z 29 sierpnia 2014 r. (II.519.344.2014).

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483; dalej: Konstytucja).

judykatu⁴, dokonała częściowo zmian, adaptując - z modyfikacjami - rozwiązania wcześniej przewidziane w rozporządzeniu Rady Ministrów z 29 września 2015 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów⁵, w tym m.in. poprzez określenie w art. 15 ust. 1 pkt 5 u.o.P.⁶ przesłanek i zasad przeprowadzenia kontroli osobistej, składających się na nią czynności oraz uprawnień osoby kontrolowanej, w tym wprowadzonego w art. 15d u.o.P. zażalenia do sądu, uwzględniającego standard legalności, zasadności i prawidłowości przeprowadzonej czynności. Odpowiednich modyfikacji dokonano również w pozostałych, zaskarżonych ustawach szczególnych regulujących działalność poszczególnych służb, choć nie zawsze konsekwentnie.

W związku jednak z brakiem podjęcia wystarczających działań legislacyjnych, celem pełnej implementacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznik Praw Obywatelskich skierował trzy wystąpienia. **Pierwsze** z nich, wystosowane w dniu 17 stycznia 2018 r. do Ministra Finansów zostało zainicjowane z uwagi na umorzenie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w zakresie uchylonych przepisów ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2016 r., poz. 720), dotyczyło nowych regulacji ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, Dz. U. z 2016 r., poz. 1947, które nadal częściowo powielają uchybienia konstytucyjne, o jakich mowa w wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie ozn. sygn. akt K 17/14. **Drugie** wystąpienie, przekazane w dniu 22 stycznia 2018 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powtarzało zastrzeżenia dotyczące braku zaskarżalności czynności kontroli osobistej i określenia jej zakresu w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2024 r., poz. 325), uchwalonej już po wejściu w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Uwagi te zostały uwzględnione w nowelizacji tej ustawy dokonanej na mocy art. 13 pkt 1 i 3

⁴ Ustawa z 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 2399).

⁵ Dz. U., poz. 1565.

⁶ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r., poz. 360; dalej: u.o.P.).

ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 2399).

Ostatnie z wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich, skierowane w dniu 19 czerwca 2020 r. do Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, nie spotkało się jednak do tej pory z adekwatną odpowiedzią legislacyjną, pomimo że wskazywało na przeoczenia ustawodawcy, których nie ustrzegł się on podczas nowelizacji z 2018 r., zwłaszcza na gruncie u.o.P. Wymaga bowiem podkreślenia, że instytucja kontroli osobistej, choć jest w literaturze traktowana jako czynność administracyjno-porządkowa⁷, polegająca na kontrolowaniu i egzekwowaniu przestrzegania przepisów z zakresu działalności publicznej przez funkcjonariuszy różnych służb, tak jak inne czynności poszukiwawcze ingeruje w konstytucyjne prawa jednostki, co przy zachowaniu skuteczności omawianej instytucji wymaga równocześnie ochrony jednostki przed nadmierną ingerencją w jej prawa i wolności. Warto także powtórzyć za stanowiskiem wyrażonym przez Trybunał w cytowanym wyroku, że istnieje nierozzerwalny związek między zakresem ustawowego unormowania czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy a prawidłowością i skutecznością sądowej weryfikacji legalności podejmowanych przez nich działań. Brak doprecyzowania reguł ingerencji w konstytucyjnie chronione dobra osobiste człowieka prowadzić może do nadużyć w praktyce działania służb i arbitralności oceny legalności konkretnych wypadków ingerencji, zwłaszcza przeprowadzania kontroli osobistej. Z tego względu należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia wymagające legislacyjnej interwencji:

⁷ A. Opalska-Kasprzak, *Przeszukanie, problematyka prawna i kryminalistyczna*, Warszawa 2018, s. 72; J. Karaźniewicz, *Przeszukanie i czynności zbliżone do przeszukania w teorii i praktyce organów ścigania*, [w:] P. Hofmański (red.), *Węzłowe problemy procesu karnego. Materiały konferencyjne – Kraków, 25–28.9.2008*, Warszawa 2010, s. 282–283; D. Szumiło-Kulczycka, *Kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży, przeszukanie (przyczynę do kwestii racjonalności legislacji)*, „Państwo i Prawo” 2012, nr 3, s. 34–36; A. Kamińska-Nawrot, *Przeszukanie osoby a kontrola osobista – w kontekście zasady informacji prawnej*, „Security, Economy & Law” 2017, nr 4, s. 144; A. Bajerski, *Legitymowanie, kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży, sprawdzenie ładunku*, Piła 2007, s. 19.

1. W myśl art. 15d ust. 11 u.o.P., osobie kontrolowanej przysługuje obecnie zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz jej prawidłowości, a osoba kontrolowana, po zakończeniu kontroli osobistej jest pouczana o prawie do złożenia powyższego zażalenia, które składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Policji, właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Wskazać jednak należy, że zgodnie z art. 15d ust. 12 u.o.P jedyną konsekwencją uwzględnienia przez sąd zażalenia na przeprowadzenie kontroli osobistej (przeszukania) jest zawiadomienie o tym prokuratora i kierownika jednostki organizacyjnej danej służby, nadrzędnej nad tą, która dokonała kontroli. Powyższe oznacza, że na tej płaszczyźnie odpowiedzialność za nadmierną ingerencję w prawa i wolności kontrolowanego ogranicza się do możliwości poniesienia konsekwencji służbowych przez dokonujących kontroli, bez uwzględnienia bezpośredniej możliwości dochodzenia rekompensaty w tym samym postępowaniu. Osobie, wobec której czynność przeprowadzono przysługiwać będzie prawo dochodzenia zadośćuczynienia lub odszkodowania jedynie na drodze cywilnej, na zasadach ogólnych. Odbywa się to zatem w ramach odrębnego postępowania, z koniecznością wykazania przesłanek odpowiedzialności, ponoszenia dodatkowych kosztów i wydłużenia drogi do restytucji i sankcji dla naruszcyciela. W tym kontekście, dla zaktualizowania odpowiedzialności Skarbu Państwa w rozumieniu art. 417 § 1 k.c. należy przede wszystkim wykazać przesłankę niezgodności z prawem, nie wystarczy tu wykazanie nieprawidłowości, czy niezasadności. Obywatel pokrzywdzony bezzasadnymi lub nielegalnymi działaniami będzie zmuszony do korzystania z wydłużonej drogi egzekwowania sankcji za naruszenie wymogów prowadzenia kontroli osobistej (przeszukania), co zmniejsza efektywność restytucji dla osoby, która była poddana kontroli. Obok drogi cywilnej, istniejący również inny instrument prawny o charakterze generalnym, pozwalający na wyegzekwowanie odpowiedzialności karnoprawnej z art. 217, 288 czy 231 k.k.

nie gwarantuje zachowania wystarczającego standardu konstytucyjnego w zakresie ochrony sądowej. Jak słusznie dostrzegł to Trybunał Konstytucyjny w sprawie ozn. sygn. akt K 17/14, funkcjonariusze wykonujący ustawowo przypisane im zadania, w tym wypadku - przeprowadzając przeszukanie czy kontrolę osobistą, *a priori* działają w granicach porządku prawnego, co stanowi jedną z okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia, a tym samym - odpowiedzialność. W konsekwencji, w razie procesu, to na pokrzywdzonym spoczywałby ciężar dowodu, że w konkretnym stanie faktycznym zachowanie funkcjonariusza miało tylko pozory legalności. Przeprowadzenie takiego dowodu w procesie (karnym lub cywilnym), którego przedmiotem jest odpowiedzialność osobista funkcjonariusza lub odpowiedzialność odszkodowawcza państwa stanowi zadanie niemal niewykonalne. W tym zakresie należy powtórzyć już akcentowany we wcześniejszym wystąpieniu postulat, aby **istniejące formy restytucji, przewidziane choćby w rozdziale 58. Kodeksu postępowania karnego, rozbudować o nową okoliczność, tym razem wprowadzenia możliwości przyznania osobie, która poddana została kontroli, odszkodowania lub zadośćuczynienia za nielegalność, nieprawidłowość lub bezzasadność tej czynności w ramach kognicji sądu karnego, który te uchybienia stwierdził na skutek wniesienia zażalenia.**

2. Inną formą czynności administracyjno - porządkowej, mającej zapobiegać zdarzeniom o charakterze terrorystycznym, szczególnie sprzyjających organizacji imprez masowych lub zgromadzeń, jest wprowadzone na gruncie art. 15g u.o.P. tzw. „sprawdzenie prewencyjne”⁸. Stosownie do treści cytowanego przepisu, polega ono na przeprowadzeniu kontroli osobistej osoby pragnącej wejść na teren ochraniający przez tę służbę (np. imprezy masowej lub zgromadzenia publicznego), a także osoby pozbawionej wolności (np. zatrzymywanej, konwojowanej, doprowadzanej na polecenie organu ochrony prawa). Wymaga tu podkreślenia, że

⁸ Przepis dodany z dniem 25 grudnia 2018 r. przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 2399).

zakres przeszukania osoby i jej bagażu jest co do zasady tożsamy z „normalną” kontrolą osobistą (przeszukaniem), a mimo to, przepisy nie przewidują w ogóle możliwości wniesienia zażalenia. **Wydaje się, że słuszne byłoby objęcie kontrolą zażaleniową także tej czynności, wraz z obowiązkiem pouczenia osoby sprawdzanej o tej możliwości.** Choćby ze względu na ściśle prewencyjny charakter kontroli, należałoby rozważyć, czy wystarczający okazałby się próg weryfikacji czynności przez prokuratora. Wprawdzie znacznie szerszy zakres ingerencji w prywatność, a nawet intymność osoby objętej kontrolą dotyczy kontroli osobistej niż sprawdzenia prewencyjnego, niemniej przy możliwości żądania zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia, zdjęcia odzieży i obuwia w przypadku niewykonania żądania dobrowolnego ich zdjęcia, czy dokonania oględzin ciała tych osób oraz sprawdzenia zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, trudno dostrzec różnice, które uzasadniałyby wyłączenie tych czynności spod kontroli. Dysproporcji środków ochrony podmiotów poddanych kontroli osobistej i tych poddanych sprawdzeniu osobistemu, nie można wytłumaczyć odmiennością dolegliwości ingerencji, która *de lege lata*, jak wyżej wykazano, jest nie do końca jasna. Analogiczne przepisy zostały wprowadzone do pozostałych ustaw regulujących działalność służb państwowych będących przedmiotem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie ozn. sygn. akt K 17/14⁹.

3. Kontrola osobista jako czynność ingerująca w konstytucyjnie chronione wartości, w tym: nietykalność osobistą, wolność czy prawo do prywatności, nie wystarczy, aby w myśl art. 31 ust. 3 Konstytucji spełniała jedynie formalny nakaz określenia przesłanek tych ograniczeń w akcie rangi ustawowej. Zasada konstytucyjna wymaga

⁹ Przykładowo: art. 11ad ustawy z dnia 12 października 2012 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 915); art. 23f ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1683); art. 30a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 184); art. 43a ustawy z 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2024 r., poz. 812).

również, aby spełnione były warunki materialne, w tym celowość tych ograniczeń i proporcjonalność, bez naruszenia istoty praw i wolności, w które ingeruje kontrola osobista. Konstrukcja przepisu art. 15ust. 1 pkt 5 u.o.P. i art. 15d u.o.P. budzi w doktrynie nadal uzasadnione wątpliwości¹⁰, także w aspekcie niezbędności ingerencji przy tak zakreślonych podstawach jej stosowania, zbieżnych z innymi funkcjonującymi w obrocie prawnym środkami. Niezbędność oznacza bowiem zakaz mnożenia bytów ponad potrzebę i najmniejszą, konieczną dolegliwość, jaka wymagana jest do realizacji celu. Z punktu widzenia proporcjonalności należy mówić o nakazie ingerencji w obszar praw i wolności obywatelskich w stopniu jedynie koniecznym dla uzyskania założonych przez ustawodawcę celów, w tym do ciężarów, które nakładane są na obywatela. Ingerencja zostanie uznana za "niezbędną w społeczeństwie demokratycznym" z uzasadnionego prawnie celu, jeżeli odpowiada ona "pilnej potrzebie społecznej" oraz, w szczególności, jeżeli jest proporcjonalna do uzasadnionego prawnie celu, który ma zostać zrealizowany, i jeżeli powody wskazane przez organy władzy krajowej dla jej uzasadnienia są "istotne i wystarczające"¹¹. Tu zaś należy podkreślić, że ustawodawca przewidując 3 instytucje: przeszukania, kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego, w sposób niedostateczny określił zakres różnicujący wszystkie te instytucje, co stwarza wątpliwość w zakresie ich niezbędności. Zbieżność można dostrzec zarówno w płaszczyźnie uprawnień wynikających z procesowego przeszukania czy pozaprocessowej kontroli osobistej w zakresie sprawdzenia, czy osoba posiada przy sobie przedmioty służące do popełnienia przestępstwa lub inne, które w postępowaniu karnym lub wykroczeniowym mogłyby stanowić dowód, wiążące się z rozebraniem osoby oraz sprawdzeniem miejsc intymnych, co w odniesieniu do kontroli osobistej ma zawierać się jedynie w zastrzeżeniu limitującym do „szczególnie uzasadnionych przypadków”. Najistotniejsza różnica pomiędzy tymi

¹⁰ J. Karaźniewicz, *O (nie)konstytucyjności kontroli osobistej dokonywanej przez Policję*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2021, nr 1, s. 147-160.

¹¹ Decyzja ETPC z 15 maja 2012 r., 49458/06, COLON v. HOLANDIA, LEX nr 1164280.

czynnościami zawiera się w stwierdzeniu, że jedna z nich jest realizowana jako czynność pozaprocesowa, uruchamiana w sposób uproszczony, przez konkretnego funkcjonariusza, podczas gdy procesowe przeszukanie wymaga zasadniczo decyzji sądu lub prokuratora, ewentualnie zatwierdzenia przez nich czynności. Wyłącznie ta okoliczność nie może stanowić przesłanki uzasadniającej możliwość dodatkowej ingerencji, zważywszy, że podobne zastrzeżenia budzi celowość wprowadzenia nowej instytucji sprawdzenia prewencyjnego względem zbieżnej do niej instytucji kontroli osobistej. Należałoby zatem **wyraźnie rozdzielić sytuacje stosowania różnych instytucji na tę samą okoliczność jako niespełniające waloru proporcjonalności, zwłaszcza na etapie wykrywania i ścigania przestępstw, co dotyczy okoliczności istnienia podejrzenia popełnienia czynu zabronionego.** Stąd warto rozważyć postulat **sprecyzowania przesłanek, które w kontekście kontroli osobistej jako środka pozaprocesowego opierałyby się na zwiększonym ryzyku, prawdopodobieństwie wystąpienia czynu zabronionego (impreza masowa, sportowa, publiczne zgromadzenie lub manifestacja, wstęp do oznaczonych obiektów, szczególnie istotnych ze względu na znaczenie polityczne, kulturalne lub społeczne)**¹². W zakresie działań prewencyjnych może budzić tożsame wątpliwości celowość wprowadzenia sprawdzenia prewencyjnego, którego przesłanki można byłoby z powodzeniem uregulować w obszarze dotychczasowej kontroli osobistej, z ograniczeniem tej ostatniej instytucji do jedynie „powierzchnowego sprawdzenia osoby, odzieży na niej i podręcznych przedmiotów, które przy sobie posiada”¹³. W tym sensie, tak jak kontrola osobista na przedpolu procesowym nie powinna zastępować procesowej instytucji przeszukania, tak sprawdzenie prewencyjne, nieprzewidujące kontroli zażaleniowej (nawet na poziomie prokuratorskim) nie może stanowić substytutu dla kontroli osobistej, zorientowanej na realizację podobnych celów prewencyjnych. Możliwość

¹² D. Szumiło – Kulczycka, *Kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży, przeszukanie (przyczynki do kwestii racjonalności legislacji)*, „Państwo i Prawo” 2012, nr 3, s. 44.

¹³ J. Karaźniewicz, *O (nie)konstytucyjności kontroli...*, s. 158.

niesporządzania protokołów, czy odmienności w zakresie zażalenia straciły również na aktualności, jako argumenty dla dublowania podobnych instytucji, opierających się na zbieżnych podstawach ich stosowania. Budzi to tym większe zastrzeżenia, że oprócz od dawna wyrażanych stanowisk w doktrynie¹⁴, także Trybunał wyraźnie podkreślił w cytowanym wyroku o sygn. K 17/14 konieczność precyzyjnego rozgraniczenia czynności przeszukania i kontroli osobistej, a nie znalazło to odzwierciedlenia w działaniach legislacyjnych, pogłębiających konkurencyjność instytucji z chwilą wprowadzenia sprawdzenia prewencyjnego¹⁵. Zamiennie stosowane instytucje przez organy ścigania nie sprzyjają bezpieczeństwu jednostki, co przekłada się na dowolność i arbitralność ze strony organów ścigania w doborze czynności, podyktowaną głównie aposteriorycznymi wynikami przeprowadzonej kontroli¹⁶. Są przy tym wyrażane stanowiska, że separacja kontroli osobistej od czynności przeszukania i zarezerwowanie jej na rzecz czynności prewencyjnych mogłaby jedynie wówczas usprawiedliwić zamknięcie kontroli do poziomu prokuratorskiego i sposobu przeprowadzenia czynności, co obecnie pozostaje adekwatne wobec sprawdzenia prewencyjnego¹⁷.

4. Dotychczasowa regulacja kontroli osobistej, pomimo poczynionych nowelizacji nadal nie sprostała konstytucyjnym wymogom przejrzystości, precyzyjności i poprawności legislacyjnej. Nowelizacja w dużej mierze sprowadzała się do

¹⁴ J. Grochowski, *Definicja i elementy składowe instytucji przeszukania w procesie karnym*, „Problemy Prawa Karnego” 1990, nr 16, s. 87; D. Szumiło – Kulczycka, *Kontrola osobista, przeglądanie...*, s. 44; J. Karaźniewicz, *Kontrola osobista po...*, s. 140-143.

¹⁵ Największą zbieżność dostrzega się jednak na styku instytucji przeszukania i kontroli osobistej, zważywszy na uzależnienie stosowania obu instytucji od istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, co mylnie przybliżyło kontrolę osobistą do czynności procesowych. Zob. J. Karaźniewicz, *Przeszukanie osoby i tzw. czynności podobne do przeszukania jako uprawnienia funkcjonariuszy Policji*, „Studia Prawnoustrojowe” 2020, nr 49, s. 124; J. Grochowska, *Gwarancyjność i spójność regulacji dotyczących przeszukania osoby, kontroli osobistej oraz sprawdzenia prewencyjnego*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2019, nr 30, s. 126; K. Eichstaedt, *Komentarz do art. 219, teza 4*, [w:] Kodeks postępowania karnego, t. 1. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2019.

¹⁶ G. Babieracki, *Kontrola osobista. Jest problem, czy go nie ma*, „Przegląd Prewencyjny” 2012, nr 5, s. 10-13; D. Cyma-Końska, R. Wójcik, *Kontrola osobista a przeszukiwanie*, Legionowo 2015, *passim*.

¹⁷ J. Karaźniewicz, *Kontrola osobista po nowelizacji ustawy o Policji. Czy zmiany wynikające z wyroku TK usunęły czy pogłębiły wątpliwości co do tej instytucji?*, „Państwo i Prawo” 2022, nr 1, s. 129-143.

przeniesienia materii dotychczas zawartej w akcie wykonawczym, stąd całość regulacji zyskała przede wszystkim na objętości, niekiedy powtórzeniach tekstu, nie sprzyjając także efektywności stosowania tych instytucji przez upoważnione organy¹⁸. Zastrzeżenia budzi już samo ujęcie przesłanek przeprowadzenia kontroli osobistej, ujętych w art. 15 ust. 1 pkt 5 u.o.P, które mogą świadczyć o trzech wzajemnie się przenikających podstawach stosowania kontroli, w tym: podejrzenia popełnienia czynu zabronionego, odebrania broni lub wskazanych przedmiotów, czy znalezienia broni i określonych przedmiotów w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia¹⁹. W tym zakresie pierwsza, **najogólniejsza przesłanka winna stanowić dopełnienie dwóch pozostałych, także z zastrzeżeniem, że nie wystarczy jakiegokolwiek podejrzenie czy nawet nikła potencjalność posiadania wskazanych przedmiotów**, a co obecnie nie pozostaje w pełnej zgodzie z wymogiem ustawowej precyzji podstawy ograniczenia praw i wolności obywatelskich, a zarazem z nakazem niezbędności i proporcjonalności. Wątpliwości interpretacyjne rodzi także odesłanie zawarte w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b u.o.P. do zasad i procedur określonych w art. 15d u.o.P., które może świadczyć o wyłączeniu art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a u.o.P. z zakresu regulacji tego przepisu. Wymagany byłby w tym zakresie jedynie prosty zabieg legislacyjny w postaci przeniesienia odesłania do części wspólnej przepisu.

5. Warto poddać także refleksji wysuwany w piśmiennictwie postulat szczególnego zabezpieczenia czynności przeszukania okolic intymnych opisany w ramach pozaprocesowych czynności kontroli osobistej, stosownie do treści art. 15d ust. 1 pkt 5 u.o.P., rezerwujący dopuszczalność jego przeprowadzenia do szczególnych uzasadnionych przypadków. Nie sposób wprowadzić stworzyć wyczerpującego katalogu czynów czy okoliczności, które mogłyby limitować zastosowanie tej czynności, drastycznie ingerującej w prawo do prywatności i intymności. Niemniej,

¹⁸ A. Taracha, „Kontrola osobista i przeglądanie zawartości bagażu” (art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji) a ochrona konstytucyjnych praw człowieka, „Prawo w Działaniu” 2020, nr 41, s. 73.

¹⁹ *Ibidem*, s. 140-143.

ze względu na ciężar gatunkowy tej czynności poszukiwawczej i szczególnie aktualizujące się niebezpieczeństwo przekroczenia progu proporcjonalności jej stosowania, należy **zapropionować możliwość aposteriorycznej kontroli prokuratora lub sądu**²⁰.

W konsekwencji nie można podzielić tezy, że aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o Policji w pełni realizują wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt K 17/14, gdyż nowelizacja, która miała to spowodować, dostarczyła kolejnych wątpliwości interpretacyjnych.

Mając na uwadze powyższe, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich²¹, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o dokonanie analizy przedstawionych w wystąpieniu problemów i rozważenie zainicjowania działań legislacyjnych celem pełnej implementacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a także usunięcia pozostałych wątpliwości w zakresie stosowania kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego w tym zakresie. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o stanowisku zajęтым w przedstawionej materii.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

²⁰ K. Kremens, *Przeszukanie* (w:) J. Skorupka (red.), System prawa karnego procesowego, t. 7, Dowody, cz. 2, Warszawa 2019, s. 3868; K. Jarząbek, *Przeszukanie osoby a badania cielesne oskarżonego i osoby podejrzanej*, „Forum Prawnicze” 2021, nr 5, s. 101.

²¹ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1264, t.j.).

- Pan Poseł Marek Ast Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Sejmu RP (ePUAP);
- Pan Senator Krzysztof Kwiatkowski Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP (ePUAP).